Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

№ 147 (4783)
СУББОТО
ИЮЛИИН
28
1945 он

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэ

Албанһаа табигдаад бусажа ерэһэн алдарта сэрэгшүүдтэ амар мэндэ!

Сталинградһаа Берлин хүртэр илалтын зам гаргалсаһан манай боецууд мандаха болтогой!

Албанһаа табигдагшадые хүндэтэйгөөр угтаха

СССР-эй Верховно Соведэй 12-дохи сесси хадаа «Дайлалдажа байгаа армиин личнэ составай наһажаал болоһон хүнүүдые албанһаа табиха тухай» закон гаргаһан бэлэй. Энэ закон хадаа Михаил Иванович Калининай хэлэһэнэй ёһоор, «армиһаа табигдагшадые энэ тэрэ тэдхэмжээр хангаха тэды бэшэ, мүн тэрэшэлэн политическэ лини үгэжэ, гэртээ харяад шадаал һаа түргэнөөр түбхинэжэ, амгалан сагай барилгада оролсоходонь хамаг бүхы хүсэ ба арга хэрэгсэлнүүдээр албанһаа табигдагшадта туһалхэ тухай уялгануудыень засаг захиргаанай нютагай органуудта ба колхозуудай правленинүүдтэ заажа үгэнэ». Советскэ арад хадаа эгээл хүндэтэй хүнүүдээ—Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай баатар сэрэгшэдые угтахын тула эдибхитэйгээр бэлдэжэ байна. Манай арад хадаа советскэ гүрэнэйнгөө экономическа ба сэрэгэй хүсэн шадалые бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ алдар суудаа гараһан сэрэгшэдтээ хамта саашадань шэнэ хүсэтэйгөөр бүхэжүүлхын тула тэдэнээ хүлеэн ядажа байна.

Манай арад хадаа советскэ оронойнгоо эрхэ сүлөө ба бэеэ даанги байдалые хүшэр хүндэ дайн соогуур хамгаалжа гараһан хүндэтэ сэрэгшэдтээ хизаарлашагүй дуратай. Тэдэнэр хадаа өөһэдынгөө сэрэгэй шадабаряар, өөһэдынгөө эрэлхэг баатар ажалаар манай арадые, манай агууехэ гүрэнииие алдаршуулаа гээшэ. Тэдэ сэрэгшэдэй патриотическа шэн габьянууд хадаа инаг һайхан Эсэгэ орондоо хайшан гэжэ алба хэхэб гэһэн эгээл арюун үльгэр жэшээнүүдые бүхы советскэ хүн зондо харуулжа үгэһэн байна.

Иимэ хүндэтэй ба иимэ түрүү хүнүүдээ эгээл һайнаар угтаха ёһотойбди. Түбхын түрүүндэ сэрэгэй албанһаа табигдаһан хүнүүд харгыда ябахадаа юугээршье дутахагүйн тула, мүн алдарта Улаан Армида ябажа олоһон бүхы дүй дүршэл ба эрдэм мэргэжэлээ амарһанайгаа һүүлээр амгалан тайбан барилгын хэрэгтэ үгэхынь тулада бүхы оролдолгоо гаргаха хэрэгтэй.

Мүнөө армиһаа табигдаһан хүнүүд гэр нютагтаа ерэжэ эхилээ. Һаяар манай Бурят-Монголдошье алдарта сэрэгшэд бусажа ерэхэнь. Энэ баримта хадаа армиһаа табигдаһан хүнүүдые хүндэтэйгөөр угтахын тула хэрэгтэй бүхы юумые хэжэ энэ дары дүүргэхыень манай эндэхи партийна, советскэ ба профсоюзна организацинуудые уялгална. Армиһаа бусаһан сэрэгшэдые түбхинүүлхэ хүдэлмэри ябуулжа байһан хүдэлмэрилэгшэ бүхэн хүн тухай сталинска анхарал оролдолгые гаргаха болоно.

Хүндэтэйгөөр угтаха хүдэлмэриие түргэнөөр дүүргэхын тулада республиканска, аймачна ба районно комиссинууд эмхитэйгээр хүдэлмэрилхэ зэргэтэй. Эгээн түрүүн албанһаа табигдагшадые угтажа абаха болон гэр нютагтань хүргэжэ үгэхэ ябадалые эмхидхэхэ ба тэдэнэй асууһан юумэндэ тодорхой харюу үгэхэ тусхай хүнүүд түмэр замай станцинууд дээрэ бэлэн байха ёһотой. Мүн баһа албанһаа табигдаһан сэрэгшэдые үдэр хоногой илгаагүй, ямаршье сагта угтажа абаад, һонирхоһон асуудалнуудыень шиидхэхын тулада нютагай соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ харюусалгатай дежурнэнүүд байха ёһотой. Тиин албанһаа табигдагшадые түбхинүүлхэ ба амаруулха болоод, дуратай ажал хүдэлмэридэнь оруулха хэрэгые тусхай комиссинуудта даалгаад, һанаагаа амаршаха юм болоо һаа алдуу эндүү болохо байна. Партиин райкомуудай бюрогой членүүд, аймагай ба нютагай соведэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй членүүд, предприяти, колхоз, МТС, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хадаа хүндэ хүшэр хүдэлмэри хэжэ гэртээ бусажа ерэһэн сэрэгшэдые амаруулхын ба ажалда оруулхын хойноһоо өөһэдөө оролдожо байха уялгатай. «Улаан Армида ябахадаа тэдэнэй олоһон дүй дүршэл болон мэргэжэлые харалсажа, тэдэнэй армида ошохоһоон түрүүн хэжэ байһан хүдэлмэриһөө доошо бэшэ ажалые тэдэнэй нютагтаа бусажа ерэһэн сагһаа хойшо һарын болзорһоо оройтонгүй олгохыень ба мүн тэрэшэлэн албанһаа табигдагшадые гэр байраар ба түлеэ залһаар хангахыень союзна ба автономно республиканuудай арадай комиссарнарай соведүүдые, ажалшадай депутадуудай хизаарай ба областной соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые, городской районууд соо предприяти, албан газар болон организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха» гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй 12-дохи сессиин закон соо хэлэгдэнэ. Ажалшадай депутадуудай районно болон сельскэ соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд ба колхозуудай правленинүүд хадаа армиһаа табигдажа нютагтаа бусаһан таряашадай ажал хүдэлмэридөө ороходонь ба гэрэй ажалтай болоходонь али болохо туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Албанһаа табигдагшад тухай анхарал оролдолгоёо ехэ болгоходомнай, тэдэнэр хадаа советскэ арадай хүгжэлтэ бадаралтын ажалда түргэнөөр орохо аргатай болохо юм гэжэ ойлгохо шухала. Шуһа адхалгата тэмсэлэй газар дээрэ бэеэ алдаршуулһан хүнүүдые угталга хадаа омог баярай һайндэр болохо.

Бурят-Монголой арадай уранзурааша, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулгаша нүхэр Ц. С. Сампиловта

Хүндэтэ Цыренжап Сампилович!

Верховно Соведэй Президиум, БМАССР-эй Совнарком болон ВКП(б)-гэй Обком болбол республикын арадай уранзурааша, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулгаша Танай уранһайханай-творческо ба олониитын ажал-ябуулгын 25 жэлэй үдэртэ Таниие халуунаар амаршална.

Манай арадай ажабайдал ба ажаһуудалые гүнзэгыгөөр мэдэжэ зохёоһон Танай уранһайханай зохёолнууд болбол ниитэдэ үргэнөөр хүндэлэгдэн хэрэглэгдэнэ.

Уран зурагай искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ залуу үеын бурят-монголой уранзураашадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Та бөлбол ехэхэн хүсэ шадалаа үгэһэн байнат.

Верховно Соведэй Президиум, БМАССР-эй Совнарком болон ВКП(б)-гэй Обком болбол Танда, хүндэтэ Цыренжап Сампилович эрхим энхэ элүүрые хүсөөд, Та хадаа уранзурагай искусствые саашадань һалбаран бадаруулхын тулада урда мэтэ үрэжэлтэйгөөр хүдэлмэрилжэ, өөрынгөө бүхы хүсэ шадал ба талантые манай агууехэ Советскэ Эхэ ороной ашаг туһада үгэхыетнай хүсэнэбди.

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ
БМАССР-эй СОВНАРКОМ   ВКП(б)-гэй ОБКОМ

г. Улан-Удэ, 1945 оной июлиин 28.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БМАССР-эй арадай уранзурааша, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулгаша Цыренжап Сампилович Сампиловые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй Грамотаар шагнаха тухай

Уран зурагай искусствые хүгжүүлхэ талаар гайхамшаг габьяа гаргаһанай түлөө художественно-олониитын ажал-ябуулгынь 25 жэлэй ойтой дашарамдуулан БМАССР-эй арадай уранзурааша, РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулгаша Цыренжап Сампилович САМПИЛОВЫЕ Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй Грамотаар шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Г. ЦЫДЕНОВА.
БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретариин уялгые дүүргэгшэ В. МОНКЕТОВ.

Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан. 1945 оной июлиин 27.

Уран биирээр

РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулгаша Ц. Сампиловай уран хүдэлмэриин 25 жэлэй ойдо.

Баян хонгор
Эсэгэ Бурят дайдынгаа
Баглаа сэсэгтэ
Хамба торгон хойморoор
Унага хүлэгөө
Ургалан ябаа малшадаа
Уран биирээр
Уралан зуран харуулаат!

* * *

Аятай һайхан
Танай һүртэ зурагуудһаа,
Агтын туруунай
Шуран тобороон дуулданал.
Ара тайгаһаа
Олзотой бусаа ангуушадай
Абтай обтой
аялган хөөрөөн зэдэлнэл.

* * *

Талада ушарһан
Айдар хоёр инагуудай
Тангил аажам
Үгэ хөөрөөе шагнаһайб,
Холын харгыһаа
Хатартай болоо моридуудай
Хоншоор һамбайе
һамнан эльбэн һэргээһэйб.

* * *

Тэсэжэ ядаһан
Сухалтай бээрхүү бухануудай
Тэбхэгэр нюргые
Ташуураар шэрбээд абаһайб.
Улаахан тугалаа
Үгылэн бэлшээ үнеэнэй
Уураг хүхые
һаагаад шобтороод үзэһэйб.

* * *

Усалта дайсадые
Булад тахаар даруулһан
Улаан партизанууд
һалхин түргөөр гүйлгэг лэ,
Хүндэ һэлмынь
Залинга түргэн далайсаһаа,
Хүнэй дайсадууд
Үеын үедэ һүрдэг лэ.

* * *

Дайсалые шоролоошо
Жададал хурса биирээе
Дүршэлтэ гартаа
Зуун жэлдэ баригты!
Уран зурагаараа
Арадайгаа габьяае мүнхэлжэ
Улам саашаа
Гвардиин зоригоор добтологты!

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
УКАЗ
Олон хүүгэдтэй эхэнүүдые „Эхын Алдар" гэжэ орденууд ба „Эхын Медаль" гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1944 оной августын 18-ай Указай үндэһөөр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаха гэбэл:

Юһэн хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. ПОНОМАРЧУК Мария Яковлевнае—Хойто-Байгалай аймагай, Верхняя Заимка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
2. ЧИСТЯКОВА Василиса Евграфовнае—Тарбагатайн аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

Найман хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. БАЛАГАНСКАЯ Наталья Ильиничнае—Яруунын аймагай, Романовка тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
2. ЛАРИОНОВА Мария Степановнае—Яруунын амагай. Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
3. ЛАРИОНОВА Елизавета Дмитриевнае—Яруунын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
4. ПЕТРОВА Мария Фёдосеевнае—Тарбагатайн аймагай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
5. ФИЛИППОВА Клавдия Лаврентьевнае—Яруунын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.

Долоон хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН АЛДАР» ГЭЖЭ 3-ДАХИ ЗЭРГЫН ОРДЕНООР

1. ДОБРЕЦКАЯ Мария Петровнае—Хойто-Байгалай аймагай «Байкалозолотын» хүдэлмэришэн.
2. КОБЕЛЕВА Мария Стерановнае—Түнхэнэй аймагай, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
3. НАХАНСКОВА Цырен-Дулма Цыремпиловнае—Ахын аймагай, «Коминтерн» колхозой колхозница.
4. СОРОКОВИКОВА Мария Семеновнае—Түнхэнэй аймагай, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
5. ШАГЛАНОВА Дарья Дагбаевнае—Түнхэнэй аймагай, «Улан-Шелуты» колхозой колхозница.

Зургаан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 1-ДЭХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. АНГРУСКАЕВА Гарма Осоровнае—Түнхэнэй аймагай, «ОСО» колхозой колхозница.
2. БОБКОВА Наталья Филипповнае—Түнхэнэй аймагай, Кагановичын нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
3. БЕРЕЗОВСКАЯ Мария Васильевнае—Хойто-Байгалай аймагай, «Красный Типукинец» колхозой колхозница.
4. КОРЫТОВА Александра Константиновнае—Хойто-Байгалай аймагай, Нижне-Ангарск тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
5. КРЫЛОВА Анастасия Даниловнае—Хойто-Байгалай аймагай, «Красный Байкалец» гэжэ газетын типографиин хүдэлмэришэн.
6. ЛАПТЕВА Елена Семёновнае—Тарбагатайн аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
7. ПУХОВСКАЯ Хеония Михеевнае—Хойто-Байгалай аймагай, «Красный Типукинецын» нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
8. ПАТАРХЕЕВА Янжибу Урелтеевнае—Ахын аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
9. СОКОЛОВА Анна Фёдоровнае—Тарбагатайн аймагай, Калининай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
10. ТАБИТУЕВА Сыден Сосоровнае—Ахын аймагай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
11. ХАМАГАНОВА Сурен Цыбиковнае—Ахын аймагай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
12. ЧЕРНЫХ Евдокия Андреевнае—Хойто-Байгалай аймагай «Омокто Индиунди» колхозой колхозница.
13. ШЛЕНКЕВИЧ Мария Николаевнае—Хойто-Байгалай аймагай, Нижне-Ангарска пекарниин хүдэлмэришэн.

Табан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

1. БОЛЬШЕШАПОВА Наталья Михайловнае—Хойто-Байгалай аймагай, «Олома Олдемон» колхозой колхозница.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Арадай уранзурааша

(РСФСР-эй ИСКУССТВОНУУДАЙ ГАБЬЯАТА АЖАЛ-ЯБУУЛГАША Ц. С. САМПИЛОВАЙ ТВОРЧЕСКО АЖАЛАЙ 25 ЖЭЛЭЙ ОЙДО)

★ ★

Цыренжап Сампилович Сампилов болбол 1893 ондо Яруунын аймагай Домна-Ярууна гэжэ тосхондо Ошир гэгшэ ангуушанай үгытэй бүлэдэ түрэһэн юм. Тэрэнэй бүлэнь олон байгаа. Цыренжабай түрэһэнэйнь үглөөдэр нэгэ нютагайнь Сампил Олзоев гэжэ хүн үргэжэ абаһан байна. Цыренжабые үргэжэ абаһан Сампил хадаа нютагайнгаа баяшуулда зарсаар хүдэлмэрилжэ байгаа. Түрэһэн эсэгэнь, мүн үргэжэ абаһан ангууша Ошир гэгшэд Цыренжабай ерээдүйн бэлиг талантые тиихэдэ мэдээгүй.

Залуу Цыренжап элбэг олон юумэ үзэжэ хүн болоо. Тэрэ хадаа бага наһанһаань хойшо мал адуулжа, революциин урда тээ баяд нойдой дарлалта мүлжэлгые бэеэрээ үзэһэн байха юм. Цыренжап Сампиловичын бэлиг талантань ургамал мэтэ дэбжэн һалбаржал байгаа. Мал адуулагша Цыренжап үхэр малай дүрсые модон дээрэ зурадаг болоо. Илангаяа мориной дүрсые гоё һайханаар зуража, хэтэдээ эрхим бэрхэ уранзурааша болохо бэлигээ харуулһан байгаа.

Тэрэ хадаа нютагайнгаа багша Серебрянников гэгшэдэ һурагшаар орожо, зол боложо тэрэнь түлөөһэгүйгөөр һургахаб гэжэ зүбшөөрэл үгэһэн байна. Бага балшар наһанһаа хара хүдэлмэри ехээр хэдэг хадаа Цыренжап болбол эрдэм номдо һайса һуража шадаагүй бэлэй. Тиимэһээ Цыренжап һонирхоһондоо юумэнэй дүрсые модон дээрэ зурадаг бэшэ, харин кусок хилээмэ олохо гэжэ оролдодог байгаа. 1914 ондо Цыренжап Чита город ошожо, тэндэ мыло шанадаг заводой хүлһэлэгшэдтэ юумэ зөөгшөөр ороһон юм. Сүлөөтэй сагтаа тэрэ хадаа уранһайханай һургуулида ябажа, тэндэ урда үеын юумэнүүдэй дүрсэнүүдые һиилэдэг болоһон бэлэй. Тэрэ үеын Забайкальедахи мэдээжэ скульптор Иннокентий Жуковтай танилсажа, Цыренжап тэрэнэй студида хүдэлмэришэн—һурагша боложо хабшуулдаа. Уданшьегүй Цыренжап Сампилович өөрынгөө шадабари дэлгэжэ хүндэтэй болоо. Хуушанай скульптор Иннокентий Жуковай хүтэлбэри доро шабараар буха болон мориной дүрсые гоё һайханаар хэдэг болобо. Тэрэ хадаа адууһа малай дүрсые шабараар хэхэһээ гадна, мал адуулжа ябахадаа һанажа бодожо ябаһан юумэнүүд тушаагаа гоё һайхан зурагуудые зуража эхилээ. Мастерай хурса нюдэниинь нүхэр Сампиловай үнэхөөрөө оюун таланттай байһаниие харуулжа, творческо хүгжэлтэ хэхэ үргэн арга-боломжо нээжэ үгөө. Өөрынгөө багшын туһаламжаар Цыренжап Сампилович болбол 1920 ондо Чита городто болоһон уранһайханай зохёолнуудай болон зурагуудай выставкэдэ хабаадалсаба. Цыренжап Сампилов болбол өөрынгөө багшын үмэнэһөө, тэрэшэлэн уранзурагшадай болон студида хамтадаа хүдэлмэрилһэн өөрынгөө нүхэдэй зүгһөө үндэр сэгнэлтэ абаһан байгаа.

Тус выставкэдэ хабаадалсаһанһаа хойшо Цыренжап Сампиловичын творческо ажал-ябуулгын хүдэлмэри эхилһэн юм.

Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци хадаа Бурят-Монголдо урдань байгаа творческо талаантнуудай хүгжэн бадарха ябадалда айхабтар ехэ аргаболомжо нээжэ үгөө. Таланта ехэтэй Цыренжап Сампилович хадаа революциин болоһонһоо хойшонхи байдалые үнэн бэрхээр зурадаг ба скульптура хэдэг томохон уранзурааша боложо ургаһан байна гээшэ. Тэрэ хадаа өөрынгөө эрхим хүдэлмэринүүдые шэнэ ажабайдалай хүгжэлтэдэ, арад зоной ерээдүйн гоё һайхан сэнгэлиг байдалда зорюулһан байна.

«Талын инагууд» гэһэн картина тэрэнэй эгээн түрүүшынхиеэ хэһэн хүдэлмэринүүдэй нэгэн болоно. Буд дээрэ мори унаад ябаһан хоёр залуу хүнүүдэй зурагынь болото байдалые үнэнтөөр харуулба. Тала дайда, һэеы гэр, огторгойе болотоор харуулһан энэ картина хадаа айхабтар ехэ һонирхолтой байһан юм. Цыренжап Сампилович уранзурагша-поэт боложо ябаһанаа Бурят-Монголой нютагай байдалые гоё һайханаар зуража баримталба.

Тэрэнэй зураһан «Ургаша», «Морин сэрэгшэ» болон табан хушуу малай хэдэн олон дүрсэнүүд тухай айхабтар ехэ һонирхолтой зурагууд арад зондо алдартай болбо.

Эдэ жэлнүүдтэ Цыренжап Сампилович болбол бүгэдэниитын ажалъябуулгада хабаадалсадаг болоо. Бурят-Монголой түрүү хүнүүдтэй хамта советскэ засагые манай эндэ байгуулхын тула эдибхитэйгээр хабаадалсана. Тэрэнэй бүгэдэниитын ажалъябуулга хадаа революционно комитедтэ регистратораар хүдэлмэрилхэһөө эхилнэ. Һүүлээрынь «Бурят-Монгольская Правда» газетэдэ уранзурааша байха зуураа городой театрай декоратор боложо, тэндэ зүжэгүүдые бии болгохо талаар олон зүйлэй һонирхолтой хүдэлмэринүүдые хэһэн байгаа. Цыренжап Сампилович болбол өөрынгөө арадай үнэн сэхэ хүбүүн байһанаа гэршэлжэ, Соведүүдэй засагые байгуулхын тулада газетэ, плаката болон лозонгнуудаар дамжуулан шэнэ социалистическэ һайхан байдалда орохые уряалан агитаци хэһэн. Тиихэ үедэ «Суглаан дээрэ», «Партизануудай ерэлгэ», «Соведүүдэй засагай түлөө» болон бусад олон картинануудые зураа һэн. 1923 ондо Цыренжап Сампилович болбол Алас-Дурнадахиин выставкын комитедтэ уранзурааша болоджо хүдэлмэрилһэн байна. Нэгэдэхи Бүхэроссийска хүдөө ажалай выставкын комитет хадаа выставкые эмхидхэхэ талаар уранһайханай хүдэлмэриие гоё һайханаар хэһэнэйнь түлөө диплом үгэһэн юм. 1927 онһоо 1930 он хүртэр Московско уранһайханай техническэ институдта профессор Штеренбергын хүтэлбэри доро уран зурагай факультедтэ һураба. 1930—1934 онуудта Бурят-Монголой хэблэлдэ болон партийна хэблэлдэ уранзураашаар хүтэлмэрилһэн байгаа. Цыренжап Сампилович болбол агууехэ ород арадай уранзохёолшод болон уранзураашад болохо Пушкин, Тургенев, Толстой, Чехов, Горький, Репин, Серов, Левитан, Саврасов, Васильев ба бусадай зохёолнуудые тон ехэ оролдосотойгоор шудалдаг болоо һэн.

1935 ондо Цыренжап Сампиловай творческо ажал-ябуулгын 15 жэлэй ойн үдэртэ БМАССР-эй арадай уранзураашын нэрэзэргэ олгогдоһон ба БМАССР-эй Центральна Гүйсэдхэхэ Комитет Хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан юм.

Цыренжап Сампилович болбол Москвада, Сибирьтэ болон Бурят-Монголдо болоһон выставкэнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ хабаадалсаһан байна. 1936 ондо Цыренжап Сампиловичые советскэ правительство болбол эгээл дээдэ хайра шагнал болохо Ленинэй орденоор творческо хүдэлмэриие амжалтатайгаар хэһэнэйнь түлөө шагнаһан бэлэй.

Цыренжап Сампиловай алдар нэрэ хадаа гансахан манай орон дотор бэшэ, мүн баһа хилын саана мэдээжэ болонхой. «Монголой партизанууд», «Талын инагууд», «Малша», «Ангуушан», «Ургашан», «Шонын агнуури» гэһэн ба бусад картинанууд хаа-хаанагүй мэдээжэ болоо. Москвада болоһон Бурят-Монголой искусствонуудай декадын болоходо изобразительна искусствые хүгжөөхэ талаар гайхамшагта габьяа гаргаһанайнь түлөө РСФСР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулгаша гэһэн нэрэзэргэ Цыренжап Сампиловичта олгогдоһон юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай жэлнүүдтэ Цыренжап Сампилович Сампиловай творческо мэриие улам саашань хүгжөөхын түлөө эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилбэ. Дайн сэрэгэй жэлнүүдтэ нилээд олон гоё һайхан картинануудые зураа.

Арадай уранзурааша Цыренжап Сампилович Сампиловай творческо болон олониитын ажал-ябуулгын 25 жэлэй ойтойнь дашарамдуулан олон жэл ажаһуужа шадабари бэлигээ улам хурсалжа, шэнэ-шэнэ шэлдэг зохёолнуудые арадтаа бэлэглэхыень үнэн зүрхэнһөөн хүсэнэбди.

Д. ЛИНХОБОЕВ.

Нүүлгэ хэхэ талаар советско-польско холимол комисси байгуулагдаба

СССР-тэ һуужа байһан польско ба еврейскэ национальностьнуудай хүнүүдэй советскэ гражданствоһаа гараха эрхэ тухай ба тэдэнэй Польшодоо нүүжэ ошохо болон Польшын газар дээрэ һуужа байһан ород, украинска, белорусска, русинска ба литовско национальностьнуудай польско гражданствоһаа гараха эрхэ тухай ба тэдэнэй СССР-тээ нүүжэ ерэхэ тухай Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай Правительство болон Польско Республикын Национальна Нэгэдэлэй Саг зуурын Правительство хоёрой хоорондо 1945 оной июлиин 6-да Москва городто баталһан Хэлсээнтэй зохилдуулан Советско-Польско Холимол Комисси байгуулагдаба.

ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Совет болбол дурсагдаһан Холимол Комиссида орохо Советскэ Делегациие иимэ составтайгаар томилбо гэбэл: Түрүүлэгшэнь—Советник Александров А. М. ба Делегациин членүүд,—Прокопьев И. А. ба полковник Антипов И. В.

Польско талаһаа Польско Делегациин Түрүүлэгшээр доктор Вольпе Генрик ба Делегациин членүүдээр Юшкевич Александр ба Кучинская Ирина гэгшэд Холимол Комиссиин составта томилогдобо.

Холимол Комисси хадаа Москвада байрлажа, хүдэлмэридөө оробо.

Физкультурнигуудай бүхэбелорусска спартакиада

Минскдэ физкультурнигуудай бүхэбелорусска спартакиада нээгдэбэ. Тэрэндэ республикын бүхы областьнуудай ба спортивна обществонуудай команданууд хабаадалсажа байна. (ТАСС).

УБҺЭХУРЯАЛГЫЕ ШАМДУУЛХА!

Нэгэ үдэр соо 165 центнер силос дараба

ТАРБАГАТАЙ. (Манаи информаторһаа). Иволгын аймагай „Авангард“ гэжэ хүдөө ажалай артелиин членүүдэй уряалаар социалистическэ мүрысөөндэ эдибхитэйгээр оролсоһон „Красный боец“ колхозой членүүд адуу малдаа шэмэтэй һайхан тэжээл хаһа сагсоонь бэлэдхэхэ шухала хэмжээнүүдые абажа байна.

Һаяхан тус колхозой правлениин членүүдэй үүсхэлээр воскресник эмхидхэгдэжэ 80 хүн силос дараха хүдэлмэридэ гараба. Эдэнэр нэгэ үдэр соо 165 тонно силос дараһан байна.

Воскресниктэ хабаадаһан хүнүүдэй олонхидынь үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлмэрилжэ колхозоор байгуулагдаһан нормые үлүүлэн дүүргээ. Тиин, эдэнэртэ колхозһоо баясхалан хүргэгдэһэн байна.

Силос дараха энэ шухала хүдэлмэридэ хабаадалсаһан хүнүүд саашадаа сагүргэлжэ воскресник хэжэ байхые хүсэбэд.

Тэрэшэлэн һаяар набшаһата тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ артелиин центртэ байһан колхознигуудай ниитын гаралга эмхидхэхээр хараалханхай.

И. ТАЙНОВ.

Нэгэдэхи бригада түрүүлһээр

«Авангардынхидай» үүсхэлээр социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, үбһэхурялгаяа саг соонь эхилһэн «Большевик» колхозой членүүд шэмэтэй һайхан тэжээл элбэгээр бэлэдхэхын түлөө унаһан малгайгаа абангүйгөөр тэмсэжэ байна.

Колхоз соохи социалистическэ мүрысөөндэ тарианажалай нэгэдэхи бригадын членүүд эхилхэһээ хойшо түрүүлһээр. Бригадын членүүд барандаа шахуу үдэрэйнгөө даалгабаринуудые үлүүлэн дүүргэнэ.

Гар хажууршад Цыцык Зодбоева, Хандацу Цацаева, Цырема Тубденова, Дашинима Ринчинов гэгшэд һаяхан хажуур барижа һураһан багашуул болобошье, үдэр бүхэндэ 0,50 гаран ба 0,60 гектар хүртэр һайн шанартайгаар сабшанад. Бригадын машинист Доржи Цыденов 4 гектарай орондо үргэлжэ 5 га сабшана.

Нэгэдэхи бригадын членүүд колхоз соогоо унаһан түрүү зэргэеэ алдахагүйн тулада ажалай бүтээсэ ба шанар үдэр ерэхэ бүри дээшэлүүлнэ.

Ангелина БУДАЕВА.
Ново-Селенгинск.

Гар хажууршадай үндэр бүтээсэ

Түнхэнэй колхозууд үбһэхурялгын хүдэлмэринүүдые урда жэлнүүдэйхиһээ үлэмжэ һайнаар ябуулжа байна. Эндэхи түрүү колхозууд „Авангардынхидай“ патриотическа үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсоод үбһэхурялгада ороһон түрүүшын үдэрнүүдһээ хойшо колхознигуудай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнэрэй үндэр бүтээсэ түйлаха арга олгобо.

Будённын нэрэмжэтэ колхозой үбһэхурялгын хүдэлмэридэ ябажа байһан бүхы бригада, звено ба членүүд социалистическэ мүрысөөндэ колхозоороо түрүүлхын түлөө ажалай үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар түйлажа ябанад. Гараар үбһэ сабшадаг колхознигууд хүгшэн залуу илгадгүй үдэрэйнгөө нормонуудые үлүүлэн дүүргэхын түлөө унтаха нойргүйгөөр тэмсэжэ байна. Гар хажууршан І. Яковлева О, 40 гектарай орондо үдэр бүри О, 60—О, 65 га хүртэр эрхим шанартайгаар сабшажа түрүү зэргэдэ ябана. Мүн арба гаратай үхибүүд Усольцев Ларионов гэгшэд хурялгын ямаршье хүдэлмэридэ ябахадаа наһажаһан колхознигуудһаа гээгдэнэгүй

А. РУДАКОВА

Тарилгаяа буртаг үбһэндэ даруулна

Үндэр ургаса хуряаха ябадал тарилгын хойноһоо оролдосотой һайн харууһа хэһэнһээ болодог байна. Тиимэдэ баян ургаса абахые хүсэһэн колхозууд тарилгын хойноһоо харууһа хэхэ уялгаяа минуташье мартаха ёһогүй.

Гэбэшье, Түнхэнэй зарим колхозууд тарилгынгаа ехэнхи талмайе буртаг үбһэндэ даруулжа байха юм. Энээндэ жэшээ болгон Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозые харуулмаар байна. Тус колхозой 400 гектар тариалан буртаг үбһэндэ дарагдажа байха юм. Теэд, колхозой хүтэлбэрилэгшэд ба тарианажалай бригадын бригадирнууд буртаг үбһэ түүхэ хүдэлмэридэ колхознигуудые элсүүлжэ шаданагүй. Энэ колхоздо буртаг үбһэ түүжэ шадамаар үбгэд хүгшэд ба үхибүүд яһала олон. Теэд, эдэнэр бултадаа энэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдаагүй байһаар. Буртаг үбһэнэй түүлгэндэ ябажа байһан хэдэхэн колхознигуудай ажалые хэншье хүтэлбэрилнэгүй. Тэдэнэр бүхэли зунай турша соо ойролоо 150 га тарилга буртаг үбһэнһөө сэбэрлэһэн байха юм.

Иимэ баримтанууд гансашье Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо бии бэшэ, мүн ондоо тээгүүршье олон үзэгдэнэ. Тиимэдэ Түнхэнэй хүтэлбэрилхы органууд, илангаяа аймагай газарай таһаг колхоз бүхэнөөр тарилгын буртаг үбһэ түүхэ ябадал хангаха уялгатай.

О. ГРИГОРЬЕВА.

Мүнөө үеын Аргентина

Англиие дараһанай һүүлээр Аргентинын экономическа гол һалбаринуудые эзэлэн абажа шадахабди гэжэ дайн сэрэгые эхилээд байхадаа Германи бодоһон байгаа. Тиимэ дээрэһээ баруун полушари дээрэ өөрынгөө захиргаание тогтоохын тула тэмсэл хэжэ эхилхэ гэжэ гитлеровецүүд һүүлээрынь һанаһан юм.

Дайнай эхилхэһээ урда тээхэнэ эндэ байһан США-гэй эд зөөри хадаа орон доторхи хариин бүхы капиталнуудай 20 процентнь болодог бэлэй. Тэрэ эд зөөри болбол мяханай, хадын ба түмэр болбосоруулха, автосборочно, химическэ ажаүйлэдбэри болон нефть малталга дээрэ хэрэглэгдэдэг байгаа. Германска капитал хадаа харин эд зөөринүүдэй 8 процентнь боложо, газар тариалан дээрэ, адуу малай ажахы дээрэ хэрэглэгдэдэг, банкнуудта болон коммерческэ предприятинууд дээрэ ашаглагдадаг байһанаа дайнай эхилхын урда тээ ажаүйлэдбэриин предприятинууд хударшье нэбтэрһэн байха юм. Немецүүд хадаа Сименс-Шукерт, Крупп ба бусадта адли өөһэдынгөө томохон концернүүдэй таһагуудые бии болгоһон байна. Мүнөө немецкэ эд зөөриин хэмжээ эрид ехэ боложо, 700—750 миллион доллар болоо һэн.

Оронойнь экономикодо тэрэнэй гадаадын худалдаа-наймаан ишидхэхы удхашанартай байна. Мяха, консерв, ноохо, шенииисэ, манс, лёоной үрһые газаашань гаргажа худалдаха ябадалые бага болгоходо хадаа эдэ продуктнуудые үйлэдбэрилэн гаргагшад болохо тариашадта тон ехэ яршагтай байжа, бүхы арадай ажахые хойшонь татадаг байгаа. Газаашань худалдангүйгөөр Аргентина хадаа өөртөө хэрэгтэй ажаүйлэдбэриин шухала эд бараануудые абажа шадахагүй байна. Тэрэнһээ гадна үри зээлтэй, харин ехэхэн капитал хадагалдаг гүрэн болохо Аргентина хадаа хариин компаниинуудта үнэтэр ехэ олзын хубиие түлэхэ, урһаламжаяа даража тэрэнэй процентнуудые түлэхэ баатай болоно. Ушар иимэһээ Аргентина хадаа валюта мүнгэнэй сагүргэлжэ эрьежэ байхыень хүсэдэг юм.

Дайнай урда тээ хүдөө ажалай продуктнуудые Аргентинаһаа худалдажа абадаг гол гүрэнүүдые нэрлэбэл: Англи—30 процент, Германи—12,2 процент, Бельги—6,6, США—6,6. Өөрынгөө удхашанарай талаар гүрэнэйнгөө арадай ажахын хоёрдохи һалбари болохо малажал хадаа англиийска худалдаа-наймаантай нягтаар холбоотой байна. 1938 ондо газаашань худалдаһан малажалай продуктын 50-һаа үлүүтэй процентнь Англида ошодог байгаа, хэрбээ гансахан мяхые абажа үзэхэ юм болоо һаа, тэрэнэй 80 процентнь Англида хүртэнэ.

Тэрэшэлэн ажаүйлэдбэриин импорт хадаа ехэнхидээ европейскэ гүрэнүүдһээ ерэдэг байба.

Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээр США-гэй экономическа нүлөөн түргэнөөр ехэ болоһон, тэдэнэй эд зөөри нэмэһэн, гадаадын худалдаанаймаань үргэдэһэн байна. Энэ хадаа англиийска финансова капиталай нүлөөнэй нэгэ бага хороһон дээрэһээ болоһон юм. Гэбэшье США болон Аргентина хоёрой хоорондохи харилсаануудта илангаяа худалдаанаймаанай талаар бэрхэшээлтэй ябадалнууд гарадаг байна. Аргентина хадаа ажаүйлэдбэриин эд бараануудые худалдажа абахадаа өөрынгөө продукцие наймаалха аргануудай талаар хизаарлагдадаг байна, юуб гэхэдэ США болбол хүдөө-ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилэн гаргадаг ба газаашань худалдадаг гүрэн байһан хадаа тэдэниие өөртөө абадаггүй ба өөһэдынгөө фермэнүүдэй баалалтаар худалдаа-наймаанай талаар батлаһан контрактнууд болон договорнуудһааншье нэгэнтэ бэшэ арсаһан байха юм.

Аргентина хадаа дэлхэй дээрэхи томохон латифундинуудай гүрэн мүн: бүхы эзэрхэгшэдэйнь 7 процент хадаа 1000-һаа үлүүтэй гектар газар эдэлдэг латифундистнууд—газарай ехэ эзэд болоно. Энэ бүлэг болбол оронойнгоо бүхы газарай 80 процентые өөрынгөө мэдэлдэ барижа байна. Ажахынуудай ехэнхи хубинь—60 процентнь—бүхы газарай мипл 3 процентые ниитэ дээрээ эдлэжэ байдаг жэжэхэн тариашадай ажахынууд болоно. Аргентинска газар нютаг үргэн ехэ, гэбэшье газарай үнэ ехэтэй дээрэһээ тариашан хадаа өөрөө ажал хэхэ газарые оложо шададаггүй байна. Түмэрхаргыгаар центрнүүдтэй ба портнуудтай холбоотой байһан түбхиниһөн районуудтахи һайн бүхы газар хадаа газарай томо томо эзэдтэ, банкнуудта ба компаниинуудта хамаатай байна. Газарые хүлһөөр эдлэхэ гуримаар тариашадай ажалай гурбанай хоёр хубинь эрхилэгдэдэг байна, тиихэдээ тэндэ газарые хүлһөөр эдлэхэ (арендовалха) болзоринь дэлхэй дээрэ эгээл богони юм гэбэл: 2—4 жэл болоно. Арендын богони болзор хадаа ороной хүдөө ажахыда тон ехэ гарзатай байжа, тэрэнэй бүдүүлиг байдалые, бага ургаса болон тариашадай байдалые эгээл түлюур болгодог байна. Тариашад хадаа нэгэ латифундиһаа нүгөөдэдэнь гүрэнэй нэгэ захаһаа нүгөөдэдэнь нүүжэ ябадаг болошонхой. Хахад феодальна байдалай үлэгдэлнүүдэй үшөө үгы болоодүй байһан дээрэһээ аграрна харилсаануудынь харагдана. Договорнууд хадаа түсгаар таниюһата хүнүүдтэ ургасаяа худалдахыень түсгаар машина эдлэхыень, эзэн болохо хүнүүдэй лавкануудһаа продуктнуудые худалдажа абахыень уялгалжа, айлшадые үгтэжэ абахыень, түсхайта политическэ организацинуудта ба бусад олон юумэнүүдһээ тариашадые хорино.

Аргентина болбол город ба хүдөө нютагай хоорондо тон ехэ илгаатай байһан гүрэн мүн. Европейскэ маягай тон ехэ городууд, культурна ба политическэ ажабайдалай центрнүүд хадаа аргентинска аристократиин, буржуазиин ба олон тоото иностранецуудай—европейскэ гүрэнүүдэй «тушаалта хүнүүдэй» баяр найрта байдалдань таалагдуулагдаһан байха юм. Буэнос-Айрестэ ба бусад долоон томохон городуудта (Розарио, Санта-Фе, Кордоба ба бусадта) орон нютагайнь бүхы арад зоной 35 процентнь һуудаг. Тиихэ зуура хүдөө нютагуудынь тон гээгдэнги, харанхы мунхаг ба соёл болбосоролгүй байдалда һуудаг юм. Хүдөөгэй арад зон хадаа деревнинүүдтэ бэшэ, харин түмэр харгы болон городской центрнүүдһээ хэдэн зуун километртэ байһан дулии тала нютагуудта ганса гансаараа гү, али үсөөхэн бүлэнэр боложо һуудаг байна. Тариашад хадаа али бүхы олониитын ба культурна ажабайдалһаа таһаршанхай.

Мүнөө үедэ байһан аграрна байгуулалта болон ороной ажабайдалай бүхы ёһо гуримые саашадань үлдөөхын тулада ехэ газар эдлэдэг баяшуул, баян малшад, харин капиталтай холбоотой монополистнууд-экспортернууд хадаа урмашан оролдодог байна. Эдэ бүлэгэй хүнүүд хадаа засаг захиргаанда байжа, ороной экономическа болон политическэ ажабайдалые шиидхэнэ. Эгээл эдэ хүнүүд хадаа гадаадын капиталһаа Аргентинын мэдэлтэй байха ябадалые бэхилжэ, национальна ажабайдалай хүгжэлтые хойшонь татажа байна. Мүнөө үедэ байһан тоталитарна ёһо гурим ба тэрэнэй дундада зуун жэлэй үзэл суртал хадаа зонхилжо байгаа ангиин реакционно талын хүнүүдтэ тон зохистой байха юм. Газарай аристократиин үрэ хүүгэд хадаа армида команлна тушаалнуудые эзэлжэ, өөрынгөө захиргаанай байдалые бүхэжүүлхын тула тэрэнээ хэрэглэдэг байха юм.

Газар ажалай баяд ноёд хадаа армида тушэглэжэ, эгээл реакционно талын интересүүдые сахижа байдаг ехэ газарай дайдын эзэн генерал Урибуру гэгшын фашистска түхэлтэй диктатурые 1930 ондо тогтооһон байна. 1943 ондо тэрэ арминь политическэ арендэдэ дахин гараад, түрүүшээр фашис үзэлтэй генерал Рамирес гэгшые, тиигээд шууд гитлеровскэ үзэлтэй Фарреля гэгшые һүүлээрынь табижа, засаг захиргаанда хубилалта хэһэн юм. Дэлхэйн нэгэдэхи дайнда кайзеровска Германиин диилдэһэнэй һүүлээр саг зуура «ажалгүйгөөр» үлдэһэн немецкэ офицернүүд хадаа аргентинска арми соо үер мэтээр олоороо ерэжэ, сэрэгэй һургуулинуудай инструкторнууд ба багшанар болоһон, элдэб советнигүүдэй тушаалнуудта һууһан, команлна тушаалнуудые эзэлһэн байна. Аргентинска арми болбол немецкэ буу зэбсэгээр зэбсэглэгдэжэ, германска түхэлтэй сурталаар хүмүүжүүлэгдэһэн байна. Тэрэ орон дотор зэргэлжэ һууһан түрэнүүдтээ эсэргүү добтолго хэхэ бэлэдхэл ябажа байна. Сэрэгэй шэнэ соединенинүүд хадаа ороной эгээл шухала стратегическэ пунктнуудта—Уругвай ба Бразилида, Парагвай ба Чилидэ эгээл аюултай газарнуудта байгуулагдажа байна.

Засаг захиргаанда ороһон сэрэгэй бүлэг хүнүүд хадаа «полковнигуудай бүлэг» гэжэ фашис түхэлтэй сэрэгэй организациин политикые дүүргэжэ, һунгалтые болюулаад, орон дотор осадна байдал тогтоожо, фашистскһаа бэшээрынь бүхы партинуудые, профсоюзууд ба ниитын организацинуудые тарааба, нарин шанга цензур бии болгобо, хэдэ хэдэн прогрессивнэ демократическа газетэнүүдые хааба. «П. М.» гэжэ американскэ газетын мэдээсэлэй ёһоор. 15.000 шахуу антифашистнууд хүниие доромжолхо ба зобоохо таһан ёһо гуримтай түрмэнүүдтэ хаагдаһан байна.

Аргентина хадаа гитлеровскэ Германиин бута сохигдоһоной һүүлээр баруун полушари дээрэ германска фашизмын хорголохо газар болоо. Буэнос-Айрес хадаа нэгэдэмэл нацануудта эсэргүү һүйдхэлэй шпионско хүдэлмэриие хэдэг центрынь боложо байһан зандаа. Һүүлэй үедэ гитлеризмын материальна ба сэрэгэй базыё һэргээн байгуулха талаар ехэхэн хүдэлмэри орон дотор дэлгэрбэ. Аргентинска ударидагша хүнүүд хадаа фашистска замаар саашаа ябажа ябаһанаа элдэб янзын мэдүүлгэнүүдээр халхалан даллалха гэһэн элдэб арга мүнөөшье бэдэрнэ.

Гитлеровскэ Германиин диилдэһэн ябадал Аргентинадахи фашистска диктатурада эсэргүү арад ниитын тэмсэлые шангадхаба.—«Патриа Либре», «Ах ион дель майо» ба бусад антифашистска патриотическа организацинууд бии боложо байна. «Патриа Либре» («Сүлөөтэ Эхэ орон») хадаа Монтевидиодо центртэй национальна нэгэдэлэй үргэнөөр эмхидхэгдэһэн хүдэлөөн гээшэ. Энэ хүдэлөөн соо мүнөөнэй диктаторска ёһо гуримаар тараагдаһан гү, али хоригдоһон эгээл нүлөө татасатай партинууд оролсоно. Консервативна партиин лидернүүд Морёно ба Агирре гэгшэд «Патриа Либре» гэжэ хүдэлөөнэй хүтэлбэридэ хабаадалсана. Энэ партиин ехэнхи хубинь хадаа Фарреля-Перрон гэгшэдэй ёһо гуримда эсэргүү үзэлтэй юм. ушар иимэһээ тэрэ хадаа ондоо партинуудтай хамта баһал тараагдаһан байгаа. «Патриа Либрёгэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэниинь Сантандер—радикальна партиин лидер, мүн тэрэшэлэн Хулио Нобле—прогрессивнэ демократическа партиин толгойлогшо болоно. Эдэ партинууд хадаа ажаүйлэдбэриин болоод худалдаа-наймаанай буржуазиин, мүн тэрэшэлэн интеллигенциин интересүүдые хамгаална.

Социалистическэ парти хадаа антифашистска хүдэлөөндэ ехэхэн һуури эзэлнэ. Тэрэ хадаа өөрынгөө лидер профессор Гонсалес Ирамайн гэгшые хүтэлбэрилхы центртэ түлөөлэгшөөр табиба. Аргентинын коммунистическэ парти хадаа эгээл эдибхитэй хүсэн болоно, тэрэнэй лидер Родольфо Гиольын хадаа нэгэдэмэл организациин хүтэлбэрилэгшэдэй тоондо баһал оролсоно.

Тэрэ хүдэлөөндэ армиин, профсоюзай ба залуушуулай организациин түлөөлэгшэд хабаадалсана. Тэрэниие мүн тэрэшэлэн зарим нэгэн католическа хүнүүдшье дэмжэнэ.

Организациин мэдээлэ тэрэнэй хэблэлэй орган—«Химно насиональ» гэжэ газетэ, тэрэшэлэн нюусаар гарадаг зууһаа үлүүтэй нютагай газетэнүүд бии.

Дайн сэрэгэй үнгэрһэн жэлнүүдэй хүндэ хүшэр шалгалтануудые хэжэ, фашизмын жэрхэштэй муухай бүхы шанар удхые мэдэһэн түрүү хүн түрэлтэн хадаа Аргентина болбол фашизмын шухала базануудай нэгэниинь боложо байһан зандаа гэжэ мүнөө хаража байна. Эгээл тиимэһээ эрхэ сүлөөдэ дуратай арадуудай дура хүсэл гээшэ демократическа Аргентинын түлөө тэмсэжэ байһан хүсэнүүдэй талада байна.

Звено боложо хүдэлмэрилнэд

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз Баргажан соогоо түрүүлэн үбһэхурялгада ороһон юм. Энэ артелиин членүүд үбһэнэй бүхы хэрэгсэлнүүдые хаһа болзор соонь, эрхим шанартайгаар заһабарилжа дүүргээ һэн.

16 звено боложо таһарһан колхознигууд үбһэхурялгын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилээд Баянголой үргэн талые барагдашагүй олон бухалнуудаар бүрхөөжэ байна. Эдэ звенонууд сабшалангай участок ба хурялгын бүхы хэрэгсэлнүүдые өөһэдынгөө харюусалгада тушаажа абанхай. Үбһэндэ ябажа байһан 100 гаран колхознигууд амяар амяараа хүдэлмэрилдэг дээрэһээ эмхитэй ба үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Тарианажалай бригадын эдэ звенонуудһаа гадна, малажалай фермын хүдэлмэрилэгшэд тусхай звено боложо таһараад үбһэхурялгада гаранхай. Малшадай звенонууд соо һоо нүхэр Цыренов гэгшын хүтэлбэрилдэг звено түрүүлжэ ябана. Энэ звеногой членүүд түрүүшын хэдэн үдэр соо 90 шахуу гектар сабшажа, 100 гаран центнер үбһэ абаа.

Тус колхоз үбһэхурялгатай хамта, силос дараха хүдэлмэри эршэмтэйгээр ябуулагдана.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз республика соо адуу малаар эгээл олон тээшэ тоологдодог юм. Тиимэдэ энэ артелиин членүүд һүрэг малаа шэмэтэй һайхан үбһэ тэжээлээр хангахын тулада бүхы хабаараа тэмсэжэ байнад.

Үбһэхурялгада хабаадагшад барандаа бушуу түргэнөөр ажаллажа, Иволгын аймагай «Авангард» артелиин эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудай үүсхэлээр дэлгэрһэн бүхэреспубликанска мүрысөөндэ илахын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэнэд.

Б. ЦЫРЕНОВА.

Түрүүшүүл шан абана

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Аймагай бүхы колхозууд Иволгын аймагай «Авангард» артелиин членүүдэй үүсхэлээр социалистическэ мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсоод, үбһэхурялгаяа түргэн ба эрхим шанартайгаар дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байнад.

«Родник» колхоз 100 гаран гар хажууршадые гаргаад, бүгэдынь амяар амяарайнь хүдэлмэрилүүлнэ. Эдэнэр шугы бургааһа, намагтай болдогтой газар түүбэрилэн 402 га сабшаһан байна. Тэрэшэлэн сабшагдаһан газарайнь олохон гектар бухаллагдажа һүри болгогдоо.

Гар хажууршадай олонхидынь байгуулагдаһан 0,60 гектар нормынгоо орондо, үргэлжэ 0,70—0,80 га сабшанад. 4 классай һурагша С. Дриевский гэгшэ үбһэ сабшаха нормоо үргэлжэ үлүүлэн дүүргэжэ, колхозой правлениһээ 4 килограмм ноохо шан абаба. Тэрэшэлэн гар хажууршан Т. Бажанова 10 үдэрэй даалгабари 111 процент дүүргээд, колхозһоо шан абаһан байна. Машинист Дриевский 4 гектарай орондо үдэр бүри 5—6 га сабшана. Тиигэжэ энэ нүхэр социалистическэ мүрысөөнэй дүнгэй гаргагдаха бүри шан абадаг байна.

Дээрэхи колхозой правлени «Авангардынхидай» уряалаар социалистическэ мүрысөөнэй Хори соо дэлгэрхэтэй хамта, үбһэхурялгын түрүүшүүлдэ үгтэхэ шангай фонд байгуулаа һэн. Тэрээн соонь мүнгэн, эд бараан, поршоонхо, ноохон гэхэ мэтэ оролсоно.

«Родник» колхоз урда жэлнүүдтэ үргэлжэ үбһэ тэжээлээр дутадаг ябадалһаа һургаал абажа, 1945 оной үбһэхурялгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ бүхы хэмжээнүүдые хараалһанхай.

Тэрэшэлэн аймагай бусадшье колхозууд үбһэхурялгын түрүүшүүлдэ үгэхын тулада тусхай шан байгуулаад, тэрэнээ саг үргэлжэ хубаана.

Жаткануудаа заһабарилжа дүүргэбэ

Шэнэ ургасаяа саг болзор соонь, гээлтэгүйгөөр хуряажа абахые һэдэһэн Гэгээтын сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхоз тарияхурялгада бэлэдхэлые эршэмтэйгээр ябуулжа байна.

Июлиин 20-ой мэдээгээр тус колхоз 4 жатка, нэгэ лобогрейкэ заһабарилжа дүүргэбэ. Түсэбэй ёһоор тарияхурялгада ябаха жатканууд бүгэдэ һайн шанартайгаар бэлэдхэгдээ. Мүнөө колхозой дархашуул хурялгын гар хэрэгсэлнүүдые бэлэдхэжэ байнхай.

Зүгөөр, Зэдын колхозууд тарияхурялгада бэлэдхэл юрэнхыдөө ехээр хожомдуулжа байха юм. Эндэхи олонхи колхозууд аяар мүнөө хүртэр тарияхурялгын машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые дүүргэхэ яагаашьедүй байһаар.

Тарияхурялга хүртэр үлэһэн болзорнууд соо хурялгын бүхы машина зэмсэгүүдые заһабарилжа дүүргэхэ хэрэгтэ Зэдын бүхы колхозууд хамаг һаналаа хандуулха болоно.

Ургаса хурялгада бэлэдхэлые хожомдуулжа байһан эдэ колхозууд Кировэй нэрэмжэтэ артелиинхидһээ жэшээ абажа, машина зэмсэг болон бусад хэрэгсэлнүүдэй заһабарилгые энэ гэһээр дүүргэхэ уялгатай.

С. ЗОДБОЕВ.

Түмэршэ лархакай магтаалта ажал

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (Телефоноор абтаба). «1945 ондо ургаса хуряаха ба хүдөө ажалай продукцинуудые бэлэдхэхэ тухай» ССР Союзай Арадай Комиссарнарай совет ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолые «Красный Чикой» колхозой членүүд гүнзэгыгөөр ойлгожо, тарияхурялгада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүдые саг болзор соонь, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хормойгоо шуужа оролсонхой. Эдэ колхозойхид үбһэхурялгын эхилхэһээ һураггүй урид тарияхурялгын хүдэлмэридэ бэлэдхэжэ эхилээ һэн. Тиигэжэ хурялгын машина зэмсэгүүд ба бусад шухала хэрэгсэлнүүдэй заһабарилгые барагсааһан байгаа. Тиигэбэшье, үбһэхурялгын эхилхэдэ энэ хүдэлмэриие һаатуулангүй тусхай хүнүүд тарияхурялгада бэлэдхэлые эршэмтэйгээр ябуулжа үргэлжэлүүлһээр.

Тарияхурялгада хэрэглэгдэхэ машина зэмсэгүүдэй заһабарилга дээрэ колхозой түмэршэ дархан нүхэр Поспелов илангаяа ехэ эдибхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байна. Энэ нүхэр колхозой кузницаһаа холодонгүй, үдэр һүнигүй оньһото машинануудые заһабарилна. Мүнөө эрхим шанартайгаар заһабарилагдажа бэлэн болоһон 3 жатканууд түмэршэ дархан Поспеловэй уран гараар бүтээгдэһэн байна.

Энэ колхозой правлени ба тарианажалай бригадын членүүд «1945 ондо ургаса хуряаха ба хүдөө ажалай продукцинуудые бэлэдхэхэ тухай» СССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолой эрилтын ёһоор тарияхурялгада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэринүүдые энэ гэһээр эрхим шанартайгаар дүүргэхэ зорилго табинхай. **С. ШАРАПОВ.**

ТҮРЭЛ РЕСПУБЛИКАДАА БУСАЛГА

Хүндэ амисхалта паровоз аалидажа, поезд станцида ойротожо зогсобо. Перрон дээрэ үймэн гараһан олон зоной дунда «Отвагын түлөө» гэһэн хоёр медаль зүүһэн шэнэ гимнастеркотой ба ялартар арилгамал сабхатай хүн гараба. Энэ хүн тагил түрэл республикынгаа столицида хүрэжэ ерэһэндээ үшөө этигээгүй юм шэнги иишэ тиишээ хараашалан ябана.

Холын дайнһаа түрэл республикадаа бусажа ерэһэн энэ хүн вокзал соо орохо үүдэнэй ойро «Армиһаа табигдаашад городской Советэй дежурнада хандагты» гэһэн соносхол уншаба.

Уданшьегүй ерэгшэ тэрэ хүн дежурнада хандаба. Баяртайгаар гарынь барижа дежурна эхэнэр урдаһаань угтан байба. «Бусажа ерэһэндэтнай амаршалан баясанаб» гэжэ тэрэ эхэнэр гарынь шанга гэдэг һэжэрнэ. Горсоветэй дежурна нүхэр Билтуева энэ нүхэрэй фронтһоо гэртээ бусажа ябаһые мэдэбэ. Прокопий Андреевич Иванов гэгшын гэрынь Хэжэнгын аймагта юм. Дежурна эхэнэрэнь гостиницада звонилжо фронтһоо бусаһан хүндэ номер асууба. Номер бэлэн гэжэ тэндэһээнь харюусаба.

Халуун угтамжада сэдьхэлээ баясан Прокопий Андреевич гостиница тээшэ ошобо. Эды зэргэ олон хатуу хүндэ дайнуудай һүүлдэ, олон жэлдэ түрэл нютагһаа холо ябаһанаа бусаһан Прокопий Андреевичын зүрхэн шанга сохилон городой үйлсын дундуур баяртай алхалба. 3 жэлэй саана 12 наһатай хүбүүнээрээ хахасажа, холын фронт мордоһон үйлсынгээ булан харана.

Немецко-фашистска эзэмдэгшэдээр Эхэ оронойнгоо элбэг баян дайдануудай дэбһэгдэжэ байхада, хуушанай улаан гвардеец Прокопий Андреевич амар амгалан һуужа шадахагүй байгаа. Тэрэ хадаа гражданска дайнай үедэ гартаа буу барижа түрэл республикаяа сагаангвардеецүүдэй банднуудһаа хамгаалһан ба Халхын голдо болоһон байлдаануудта хабаадалсаһан хүн юм. 3 жэлэй урда эгээ энээхэн газарта 12-той хүбүүгээ тэбэрин таалажа, пюдэндөө мэлмэрэн гараһан нёлбоһоо гарайгаа шэрүүн араар аршан, холын харгыда мордохоёо саашаа шамдуу түргэн алхалаа бэлэй.

3 жэл соо нилээд олон хатуу хүндэ бэрхэшээлнүүд солдадай үргэн ехэ замда тушаалдаа юм. Гарташагүй намаг ба гүн талын дундуур Старо Руссаһаа Рига хүртэр энэ хүн дайгаар ябажа гараа. 4 удаа шархатажа, 4 удаа госпитальнуудта оробошье бэеынгээ эдэгэжэ, һайжарамсаар ханп нүхэдтөө бусаха сагаа хүлеэн ядажа байдаг һэн. Дайшалхы хэрэгүүдые дүүргэхэ ябадалдаа шэн габьяа харуулһанайнгаа түлөө хоёр удаа боевой медальнуудаар шагнагдаһан байна

Эгээ һүүлдэ, тон ехээр шархатаад байхадаа Москвагай госпитальдо үни удаан хэбтэжэ эдэгэһэн байгаа. Тэрээнэй һүүлдэ Сочи эльгээгдэжэ амараад, Сталинград город ерээд байхадань май һарын 9 боложо Илалтын һайндэр хүрэжэ ерээ бэлэй. Прокопий Андреевичын гостиницада ерэхэдэнь тэндэнь угтан хүлеэжэ байбад.

Гостиницын дежурна «гэртээ байһандал байгты» гэжэ кровать дээрэхи сагаан простыня болон, плюшево одеялынь заһасагаан угтана. Нэгэ хэдыхэн болоод мүнөөхи эхэнэр бусажа ерэхэдээ: «Столоводо ошогты, эдеэ хоол бэлэн болоо» гэжэ дуулгаба.

Тэндээ бишиихан амараад нүхэр Иванов нютагаа бусаха машина мэдэхээ Совнарком ошобо. Совнаркомой гособеспечениин отделэй эрхилэгшэ нүхэр Моисеенко сэгын халуун анхаралаар угтаба. Ямар зэргэ харгыдаа ябаһыень болон эндэнь хэрзэргэ һайнаар угтаһыень, мүн эдеэ хоолоор ямараар хангаһыень һонирхон асууба. Союззаготтранспорт нүхэр Титовто звонилжа Хэжэнгэ ошохо машина мэдэбэ. Нүхэр Моисеенко фронтһоо бусаһан нүхэр Ивановто билет орхихыень кино театрнуудта тэрэ дары звонилба.

Иигэжэ манай республика түрэл армиһаа табигдаһан түрүүшын боецүүдые угтажа эхилнэ.

Ч. Д.

Харюусалгата редактор **Ц. Г. ГАЛСАНОВ.**

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. ответ. редактора—7-89, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89, сельского хозяйства—6-03 писем и переводов—6-03 (2 зв); объявлений—2-64 (2 зв.).

Н—00406. иография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500.